

μου ἀναπαμένη πῶς ἔκαμα τὸ χρέος μου.

Τὸ γκρεμὸ τὸν βλέπω, μὴ θαρρεῖς. Μὰ προτιμῶ νὰ τραβήξω στὸ γκρεμὸ μαζί μ' ἕναν Παλαμᾶ, παρὰ νὰ βαδίζω ἥσυχα κι ἀσφαλισμένα στὸ λουλουδοστρωμένο μονοπάτι μαζί μὲ τὸν κάθε **ἀριβίστα**, ἢ **φτασάτορα**, καθὼς τὸν θέλει ὁ φίλος μου ὁ Σκίπης, ἢ **σκαρφαλωτή**, καθὼς τὸν μεταφράζει ὁ Ποριώτης.

Δικός σου πάντα
Α. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Ο ΒΕΝΙΖΕΛΟΣ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΤΟΝ ΟΜΗΡΟ

Στὸ «Paris Journal» (7 Avril 1911, σελ. 1η, στήλη 1η) δημοσιεύτηκε τὸ ἀκόλουθο ἀρθρο, (Vénizélos contre Homère) τοῦ κ. Ψυχάρη, πὺν τὸ ξανατυπώνουμε καὶ μεῖς ἐδῶ σὲ μιὰ πρόχειρη καὶ βιαστικὴ μετάφραση.

Τὸ Paris-Journal ἔνοιωσε ἀπ' τοὺς πρώτους τῆ σπουδαιότητα τῶν πολιτικογλωσσικῶν γεγονότων πὺν ξετυλίγουνται στὴν Ἑλλάδα.

Τὸ διαφέρο του δὲν εἶναι ἀποκλειστικὰ ἑλληνικό. Γιὰ ἕναν ἱστορικὸ νοῦ, ἡ πρόληψις, σὰ μπορεῖ κανένας νὰ τὴν πιάσει στὴν πράξη ἀπάνω, εἶναι παντοῦ διδαχτική. Μὰ δὲν πρέπει νὰ ξεχνοῦμε πῶς ἡ Γαλλία—ἔξω ἀπὸ Μιστριώτη καὶ Βενιζέλο—ἔχει περάσει ἀπ' τὴν πνευματικὴ κατάστασι, πὺν τόσο παρὰξενὴ μᾶς φαίνεται στοὺς Ἀθηنيῶτες σήμερα : πολὺν καιρὸ, πάρα πολὺν καιρὸ, τὰ γαλλικά, τὰ γαλλικά πὺν μιλούσανε, περνούσανε γιὰ γλώσσα χυδαία· μονάχα τὰ Λατινικά, τὰ μακαρονίστικα λατινικά δηλαδή, τὰ λατινικά τῆς κουζίνας, φημιζόντουσαν γιὰ εὐγενικά. Στὰ βασιλικά γυμνάσια, τὰ παιδιὰ παίζανε **σκαλαβάνια**, λατινικά : ad barras—αὐτὰ εἶναι χερῶτερα ἀπ' ὅ,τι γίνεται στὴν Ἑλλάδα· ἴσα μὲ τὸ τέλος τοῦ δέκατου ὕγδοου αἰῶνα τὰ προγράμματα τοῦ «Γυμνασίου τῆς Γαλλίας» βγαίνανε λατινικά· ὁ καθηγητὴς τῆς φιλοσοφίας παρὰδινε λατινικά, δὲ θάβναι πώτερεα ἀπὸ πενήντα χρόνια. Τέλος διατριβὲς λατινικὲς φημπρικάρουνε πάντα.

Ἀντὶς γιὰ γαλλικά βάλετε νεοελληνικά, ἀντὶς γιὰ Λατινικά ἀρχαῖα Ἑλληνικά, καθαρεύουσα ἀντὶς γιὰ μακαρονίστικα Λατινικά, καὶ θὰ καταλάβετε εὐτὺς τὴν κατάστασι.

Εἶναι σοβαρή. Οἱ κακόμοιροι οἱ καθαρευουσιανοί ! Πόσο ξεφηνισμένοι ἀπ' τοὺς δοξασμένους πρόγονους. Δὲ μοιάζουνε νὰ ὑποψιάζονται πῶς οἱ μεγάλοι Ἑλληνες τοῦ παλίου καιροῦ, πῶς ὁ Πλάτωνας, ὁ Σοφοκλῆς, ὁ Θουκυδίδης γράφανε τὰ πῶν **νέα** ἑλληνικά τοῦ καιροῦ τους, τὰ ἑλληνικά τοῦ λαοῦ

τῆς Ἀττικῆς. Οἱ σημερνοὶ σχολαστικοὶ φαντάζονται πῶς τὰ τεχνητὰ τους ἑλληνικά, ἡ καθαρεύουσα, εἶναι ἀρχαῖα ἑλληνικά. Βέβαια ἀπαράλλαχτα ὅπως τὰ μεσαιωνικά λατινικά εἵντουσαν λατινικά στὴ Γαλλία.

Ὁ Φραγκῖσκος ὁ Α', καθὼς λένε, βλέποντας μιὰ μέρα ἀπάνω σὲ μιὰ δικαστικὴ ἀπόφασιν τίς λέξεις αὐτῆς : deboutavit eum de sua dimanda, ἔστειλε κ' ἐπὶ τοὺς αὐτὰ τὰ ὥραῖα λατινικά καί, στὸν τόπο τους, διάταξε τὰ γαλλικά τῆς καθημερινῆς ζωῆς γιὰ τὴ γλώσσα τῶν δικαστηρίων.

Ὁ κ. Βενιζέλος, πὺν δὲν ἔχει τίποτα τοῦ Φραγκῖσκου τοῦ Α', πέρασε τώρα τελευταῖα ἕνα νόμο μὲ πνέμα δλότελα ἀντίθετο, ᾧ μπορεῖ δηλαδή νὰ πεῖ κανένας πῶς ὑπάρχει ἕνα ὁποιοδήποτε πνέμα ἐκεῖ μέσα : «Ἐπίσημη γλώσσα τοῦ Κράτους εἶναι ἐκείνη εἰς τὴν ὁποιάν συντάσσονται τὸ Πόλιτευμα καὶ τῆς Ἑλληνικῆς Νομοθεσίας τὰ κείμενα. Πᾶσα πρὸς παραρθορὰν ταύτης ἐπέμβασις ἀπαγορεύεται».

Τὸ κείμενο τὸ ἴδιο τοῦ νόμου αὐτοῦ συθεμένο σ' ἀλαμπουρνέζικα ἑλληνικά, πὺν τὰφήνω γιὰ χάρη τοῦ ἀναγνώστη, θάπεφτε πρῶτο κάτου ἀπ' τὸ χτύπημα τῆς ἀπαιγόρησις.

Μὰ τί ἰδέα παρὰλογι, ἀλήθεια, νὰ διαλέξη κανένας γιὰ μοντέλο γιὰ πρότυπο γλωσσικό, τὴ γλώσσα τῆ διοικητικῆ καὶ δικανικῆ. Κ' ἡ φιλολογία ; Τί γίνεται καὶ ποιὸς λοιπὸν τὴ συλλογιέται μέσα σ' ὅλη αὐτὴ τὴ νομοθεσίαν καὶ μέσα σ' ὅλα αὐτὰ τὰ Σιντάγματα μὲ τὸ ἴφος πὺν δὲν ὑπάρχει ; Αὐτὸ εἶναι, μέσα σ' αὐτοὺς τοὺς μοναδικοὺς τοὺς καννάδες, τὸ σημεῖο πὺν πρέπει κανεῖς νὰ ὑπογραμμίσῃ. Γιατὶ τὸ κάτου-κάτου ὅ,τι καὶ νὰ πε ὁ Μακλαρμέ, πὺν δὲν εἵτανε καὶ τόσο ἀλλόκοτος· σὰ μιλοῦσε γιὰ τὸ μεγάλο Ὅμηρικὸ φιλολογικὸ παραστράτημα, ἡ Ἑλλάδα δημιούργησε τὴ φιλολογία· ὅλες οἱ φιλογιές τοῦ κόσμου τὴν πηγὴν τους σ' αὐτὴ τὴν ἔχουνε. Τὸ ἀστεῖο εἶναι πὺν σήμερα ἡ Ἑλλάδα ἀπαγορεύει τὴ φιλολογία στὸν ἑαυτὸ τῆς.

Ἀπ' τὴ στιγμὴ, ἀλήθεια, πὺν δὲν εἶναι γραμμένο στὰ ἐπίσημα ἑλληνικά μὲ σὲ ἀπλὰ νεοελληνικά, τὰ μόνα ὅποιον μπορεῖ νὰ γραφτῇ, ἕνα ἔργο τῆς φαντασίας, μονάχα πὺν ὑπάρχει, εἶναι καὶ παρὰναι ἐπέμβασις πρὸς παραρθορὰν τῆς ἐπίσημης γλώσσας.

Ἔτσι, τὰ δημοτικὰ τραγούδια, οἱ στίχοι πὺν ἀναβροῦσανε στὴ γλώσσα τῆς καρδιάς, ἕνα ποίημα, ἕνα δίστιχο, ὅλα αὐτὰ εἶναι ἔγκλημα πολιτικό.

Μὰ δὲν εἶν' αὐτὸ μονάχα. Ὁ πρωθυπουργὸς εἶχε μέσα στὸ λόγο τον μὴν ἔμπνεψεν ἀκόμα πῶν μεγαλοστόχαστη. Ὁρίσε ὅτι : «Οἱ ὑπάλληλοι τῆς ἐκπαίδευσως ἔχουν τὴν ὑποχρέωσιν νὰ τηροῦν τὴν γλώσσαν τοῦ κράτους ὅχι μόνον ἐν τῇ δημοσίᾳ αὐτῶν ὑπηρεσίᾳ, ἀλλὰ καὶ ἔξω αὐτῆς».

Ὡ Παλλάδα ! Ὡ Ρενάν ! Ὡ Ἑλλάδα μου !
Ὡ κεφάλι μου ! Τὸ λοιπὸν ὁ κακόμοιρος ὁ ῥωμῖος
ὁ δάσκαλος εἶναι ὑποχρεωμένος τώρα κι ὀμπρὸς νὰ
κάνῃ κόρτε στὴν ἀγαπητικιά του μακαρονίστικα —
«Νὰ φιλήσω, Βενιζέλε ;» — «Φίλα δάσκαλε μὰ στὴν
καθαρεύουσα». Basia mi fili, puristi aniter !

Τώρα δὲ μιλοῦσα γιὰ δίστιχα. Ἐνὰ ἀπ' τὰ πιὸ
ἀξιολύματα χωρίσματα τοῦ Ῥωμιοῦ εἶναι ἡ ποιή-
σή του. Κάνει στίχους, καὶ στίχους καλούς, κουβεν-
τίζοντας. Πολλοὶ δημοδισκάλοι τῶχουν αὐτὸ τὸ
ταλέντο. Τώρα κι ὀμπρὸς τοὺς εἶναι ἀπαγορευμένο
νὰ ζητήσουνε τὴν ἐμπνευσίῃ τους ὅσο ἀπ' τὰ ἑλληνι-
κὰ τῆς καθαρωνοσιάνικης νομοθεσίας ἀπαγορευμένο
στὴ φωνὴ καὶ στὴ ψυχὴ νὰ σηκωθοῦνε. Ἀπαγορευ-
μένο σὲ κάθε διανοητικὸ ἀνθισμα νανοῖξῃ. Καὶ
πιότερο ἀκόμα. Ὁ πρωθυπουργὸς τῆς Ἑλλάδας ἐξέ-
ρει πὼς δυό, τὸ πιὸ λίγο, ἀπ' αὐτοὺς τοὺς δασκά-
λους ἢ καθηγητὲς εἶναι συγγραφεῖδες πρώτης γραμ-
μῆς. Ξέρει ἀκόμα πὼς πολλοὶ *λειτουργοὶ* εἶναι
ποιητὲς καὶ τιμοῦνε τὴ χώρα τους. Τόσο τὸ χερό-
υερο γι' αὐτοὺς. Ὁ Πρόεδρος τοῦ Συμβουλίου ἔχει
ἀνάγκη τὸ χαρτοφυλάκιο του. Κατάρτα στοὺς ἀ-
θρώπους τῆς σκέψης.

Ἡ καινούρια Ἑλλάδα, ποὺ τὰ χρωσιτάει ὅλα,
ἑλαιοῦ καὶ ὄνομα, σὰ γράμματα, δὲν ἔχει πιά τὸ δι-
κάωμα νάχει φιλολογία. Καὶ ἂν τὸ πράγμα πάει
ὡς αὐτοῦ.

...Δούλεψα κάπως καὶ γὼ ἴσως, γιὰ τὸ φιλόλογικὸ
ξινάνωμα τῆς Ἑλλάδας. Ἐ ! πόσο πιὸ καλὰ τῶχω
αὐτό ὦ ! πὼς λίγες φορές πιὸ καλὰ τῶχω νᾶμμα ἔ-
νας ἄδοξος δουλευτῆς παρὰ Πρωθυπουργὸς στὴν
Ἑλλάδα. Εἶναι μιὰ εἰνίγη τρομερή, ἓνα βαρὺ χρέος
νὰ ὀνομάζεσαι σήμερον Βενιζέλος, νὰ σηκώνεσαι, νᾶ-
νος κάπως, μπροστὰ στὸν Περικλή, μπροστὰ στὸν
Σοφοκλή, μπροστὰ στὸν Πλάτωνα, μπροστὰ στὸ
Ὅμηρο, νὰ τοὺς λές : «Φιλολογία, δὲ θέλω πιά !
εἶμαι ὁ Βενιζέλος» καὶ νὰ φεύγῃς ἔτσι, κοιμισμένον-
τας Ὁφαιστος, μέσα στὸ Ἀσθητικο γέλιο τῶν θεῶν.

ΨΥΧΑΡΗΣ

BIBLIOΠΩΛΕΙΟΝ

Α. Γ. ΧΑΤΖΗΛΑΟΥΚΑ

LIVRES D' OCCASION

Ἰδρυθὲν τῷ 1889 ὁδὸς Σταδίου — 34

Ὅλα οὗς τὰ βιβλία, ἐπιστημονικὰ καὶ μὴ, θὰ εὗρητε
λακουργῇ καὶ μεταχειρισμένα εὐθηνά. Κατάλογος ἀποστέλ-
λεται δωρεάν. ΑΓΟΡΑΖΟΝΤΑΙ βιβλία καὶ βιβλιοθήκαι.

ἩΡΩΪΚΑ ΠΡΟΣΩΠΑ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ

ΛΟΓΟΣ ΠΡΟΣ ΤΗ «ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΣΥΝΤΡΟΦΙΑ» ΤΗΝ
ἩΜΕΡΑ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΓΙΟΡΤΗΣ, 25 ΤΟΥ ΜΑΡΤΗ
1911.

Ὁ πρόχειρος Λόγος ποὺ μοῦ κάλετε τὴν τιμὴ
νᾶκούσατε, δὲν εἶναι πανηγυρικός τῆς Ἑθνικῆς γιορ-
τῆς. Εἶν' ἓνας Λόγος ποὺ τοῦ συντροφεῖται μόνο,
διακριτικά, τὸ περπάτημα ἢ Ἑθνικὴ γιορτῇ.

Νέοι τῇ; «Συντροφιᾷ», Κυρίες, Κύριοι !

Ἀπὸ τότε πέρασε μιὰς αἰῶνας κι ἀκόμα πιὸ πο-
λύ. Κάθε χρόνο, τότε, ἀνήμερα τοῦ Εὐαγγελισμοῦ,
μαζὶ θρησκευτικοῦ καὶ ἐθνικοῦ, ἓνας ἄνθρωπος, ὁ
διδυμότης τῆς Βιβλιοθήκης τῆς Ἑλληνικῆς Βου-
λῆς καλοῦσε στὴ Βιβλιοθήκη τῆς μέσας, κόσμο γιὰ
νὰ τὸν ἀκούσῃ. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος πλήρωνε τὸ
φόρο του σὲ μιὰν ἰδέα, μὲ τὴ γνώμη του καὶ μὲ
τὴν ψυχὴ του, ὅχι καθὼς τὸ προστάζαν τὰ τυπικὰ
τῆς μέρας καὶ τὰ καθιερωμένα. Τὸ λάβαρο τοῦ Γέ-
νους ποὺ ξετυλιγμένο ἀεροκουμάτιζε κάθε φορὰ ποὺ
ξημέρωνε τὸ μαρτυρικό πανηγύρι, τὸ στεφάνωνε
μὲ τὰ λουλούδια τοῦ Λόγου. Μὰ τὸ στεφάνι του,
πλεμένο κάπως πρωτότυπα, καὶ δὲν τὰίριαζε πολὺ
μὲ ἄλλα τὰ στεφάνια. Ἐξοὺ τοῦ κόσμος μετρημέ-
νος, ὑποθέτω, μὰ διαλεχτὸς πάντα, ὅλ' τὸν ἔκουγεν
εὐχάριστα καὶ συγκινημένα, χειροκρατώντας τον.
Μιλοῦσε. Μὰ ὁ λόγος του βγαλμένος ὅχι ἀπὸ τὰ
κατάπια τῆς ἐπίσημης ρητορικῆς χορμῆς ἀπὸ τὴν
καρδιά. Ὅπως κι ἂν τὸν ἀπάγγελλε, εἴτε στὸ χαρ-
τὶ σκρόβοντας, εἴτε γέροντας μέσα στὴ μνήμη του,
ὁ λόγος του, πιὸ πολὺ ἀπὸ τὴ φροντισμένη τέχνη,
τοῦ γραπτὸ λόγου, σκόρπιζε τὴ χάρη τοῦ μιλημέ-
νου. Ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος εἴταν ὁ ποιητὴς Γεώργιος
Τερτσέτης. «Ὁ ἐντιμὸς Ζακύνθος, καθὼς γράφει : σ'
ἓνα σημείωμα τοῦ μονάρχιδου μικροῦ βεβλίου του ἔ-
νας ἄλλος ποιητὴς, ἀπὸ τοὺς γλυκύτερους τῆς πο-
λεμικῆς τέχνης, ὁ Ἰούλιος Τυπάλδος· ὁ ἐντιμὸς Ζα-
κύνθος, ὁ Τερτσέτης, ὁ ἑποῖος δὲν ἐντρέπεται εἰς
τὴν πρωτοβούσιαν τῆς ἐλευθερωμένης Ἑλλάδος νὰ
μιλῇ καὶ νὰ γράφῃ τὴ γλώσσα τοῦ Κολοκοτρώνη,
τοῦ Μιαούλη καὶ τοῦ Μπότσαρη.» Ἀπὸ τοὺς λό-
γους τοῦ Τερτσέτη δὲν ἔλειπ' ἐνθουσιασμός, εἰρω-
νία, μάθηση, νοστιμάδα, κίνηση, κάποια τέχνη, κι
ἀπάνου ἀπ' ὅλα καὶ ὅλων αὐτῶν ἡ μητέρα, μιὰ
πνοὴ ζωῆς. Ἡ γλώσσα τους, ἢ ἀπλῇ γλώσσα, κα-
θὼς τὴν ὀνόμαζε, κάτι δισταχτικὸ κάπως, ἀκανόνι-
στο, καὶ ἀδέξαια συρμένο σὰ πεζὰ τῆς· κάτι ποὺ
κοιτάζει ὅχι τόσο νὰ σπάσῃ τις ἀλυσίδες τῆς σκο-
λαστικῆς γραμματικῆς, γιὰ νὰ ὑποταχτῇ, τεχνικὰ